TUSSEN GRANIET & DRUIVEN

Portugal anders

Wie bij Portugal vooral denkt aan de Algarve, wordt in het noorden aangenaam verrast. Journalist Petra Schouten (1971) trekt het groene achterland van Porto in, langs wijngaarden met vinho verde en oude kloosters, door bergdorpen waar de wolf nog altijd een rol speelt en stenen letterlijk andere stenen baren.

TEKST & BEELD: PETRA SCHOUTEN

Traditionele rabelo-boten op de Douro in Porto

Terra Rosa

Portugal ken ik van een stedentrip naar Lissabon en een zomervakantie aan zee. Maar hoe verder we vanaf Porto naar het noorden rijden, hoe minder dit lijkt op het Portugal uit mijn herinnering. Geen droge heuvels, lage struiken en zongebleekte aarde zoals in de Algarve, maar vijftig tinten groen. Glooiende hellingen vol wijnranken, reusachtige engelentrompetten en eindeloze eucalyptusbossen. Het oogt eerder subtropisch dan mediterraan. Tussen al dat groen duiken grijze kloosters, huizen, bruggen en karakteristieke granieten graanschuren op. Ook op tafel merk je dat je hier in een andere streek bent. Waar ik het zuiden vooral associeer met vis en lichte gerechten, wordt in het bergachtige noorden steviger gegeten: gezouten *bacalhau*, *caldo verde*, stoofpotten en gegrilde steaks van runderen die je hier gewoon langs de weg ziet grazen. Niet alleen het landschap en eten zijn anders. Volgens chauffeur Tiago gaat ook het leven hier een tandje langzamer. “Mensen nemen meer tijd voor elkaar en zijn sterk verbonden met familie, tradities en de plek waar ze vandaan komen.” In het zuiden kijken ze volgens hem soms wat neer op ‘die boeren uit het noorden’. Hij grijnst. Veel lijkt het hem niet te deren. Terwijl hij verder vertelt, draaien we een laan op met hoge cipressen. Links wijnranken, rechts wijnranken en in de verte: het statige Terra Rosa.

Glooiende hellingen vol wijnranken, eindeloze eucalyptusbossen en reusachtige **engelentrompetten**

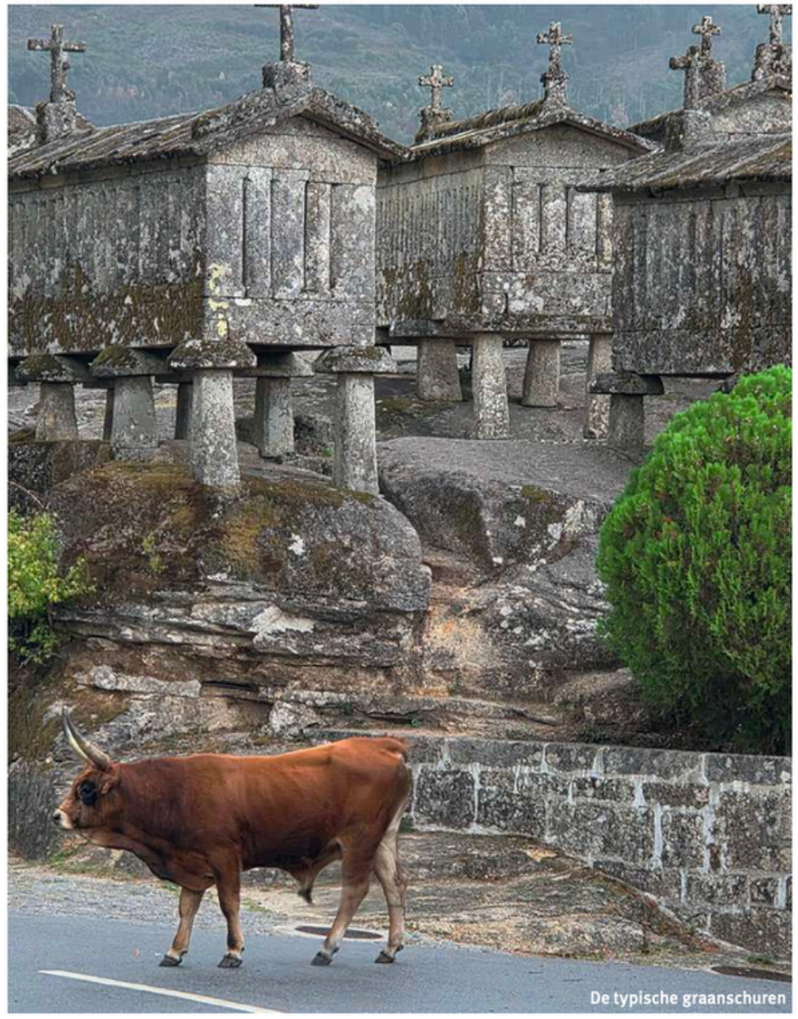
Slow living in een glas

Chefe da casa Francisco Rosa heet ons welkom. Ruim in de zeventig, klein van stuk, strak in het pak, stevige handdruk, trotse lach. De familie bezit Quinta de Codeçosa sinds 1948. In 2017 bliezen vader en dochter Rosa het familielandgoed nieuw leven in. Trots leidt Francisco ons over zijn domein, langs de wijngaarden, de kapel uit 1758, het zwembad en de gastenverblijven waar ik spontaan wil blijven logeren. Binnen staan boerentafels en antieke kasten tussen linnen, aardewerk, oosterse lampen en kunstwerken die dochter Eliana tijdens haar reizen verzamelde. Haar liefde voor Azië zie je overal terug. De stijl is deels geïnspireerd op het Japanse wabi-sabi: niet alles hoeft perfect of nieuw te zijn. Daardoor voelt Terra Rosa niet als een pas ingericht hotel, maar als een huis dat al generaties meegaat. Na de rondleiding schuiven we aan in de keuken, waar Christina en de andere vrouwen van Terra Rosa de wijnproeverij voorbereiden. Ze dragen katoenen rokken in aardse kleuren en geruite schorten, het haar in een staart: alsof ze zo van de set van *Little house on the prairie* zijn gelopen. Op tafel staan schalen met kaas en fruit, aardewerken bordjes en glazen. Christina schikt vers geknipte Queen Elizabeth-rozen uit de tuin en takjes rozemarijn.

We beginnen met een jonge rosé. “Pak een stukje aardbei. Neem het in je mond en neem dan een slok.” Ik doe wat me wordt gevraagd. Aardbei. Slok. Smaakexplosie: fris, fruitig, sprankelend. Buiten hangt de bewolking laag boven de wijngaarden, maar in mijn hoofd lig ik inmiddels aan het zwembad waar we net met Francisco langsliepen. Zon op mijn gezicht, glas rosé binnen handbereik. *Slow living* noemen ze dat bij Terra Rosa. Daarna schenkt Christina haar favoriete vinho verde in. Eerst een slok, dan ruiken aan de rozenblaadjes. Nog een slok, een hapje manchego, wat rozemarijn onder de neus. Steeds smaakt de witte wijn net anders. Als dessert krijgen we druiven besprenkeld met limoen. Zo simpel, maar zó lekker. Ik weet in elk geval wat ik mijn gasten bij een volgend feestje voorzet.

Net als in de film

We nemen afscheid van de familie Rosa en rijden door naar Ponte de Lima. “De oudste villa van ons land,” vertelt Tiago. Weer hoor ik die trots in zijn stem. Al in 1125 kreeg het stadsrechten, nog voordat Portugal officieel een koninkrijk was. We wandelen over de 14de-eeuwse brug. Vanaf hier kijk ik ▸

De typische graanschuren

Groen Noord-Portugal

Porto

Wijnproeven in Terra Rosa

Reusachtige engelentrompetten in Fafião

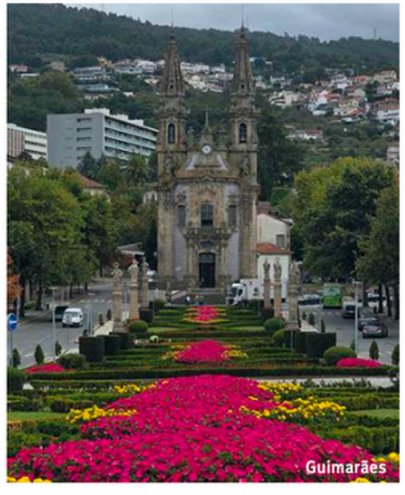

De blauw-witte azulejo's van de Capela das Almas

Fafião

Kloosterhotel Arouca

Studenten in Guimarães

Fafião

Guimarães

Zwembad van het kloosterhotel

Gids Pedro

uit over de Lima, de kleurrijke huizen van het historische centrum en de groene heuvels en bergen erachter. Aan het einde van de brug bezoeken we de Igreja de Santo António da Torre Velha: een kerk met blauw-witte azulejo's. "Zo mooi," mijmer ik. "Vooral praktisch," antwoordt Tiago. De tegels zijn niet alleen decoratief, maar beschermen de muren ook tegen regen en vocht. Geen overbodige luxe in het natte noorden van Portugal. Bij Paço de Vitorino, een 16de-eeuws landhuis op het platteland van Ponte de Lima, lijkt de tijd te hebben stilgestaan. De ommuurde binnenplaats, het kapelletje, de barokke tuin. Zelfs de huiskamer vol antieke meubels en ingelijste familiefoto's lijkt een decorstuk. Generaties lang was dit het thuis van de familie Pereira Coutinho. Tien jaar geleden besloten zij het huis open te stellen voor gasten. Mijn kamer in de vroegere stallen is moderner. Om er te komen, loop ik langs tweehonderd jaar oude camelia's, met mos begroeide fonteinen en struiken die naar jasmijn geuren. Als een prinses in Portugal. Zo jammer dat we maar één nacht blijven. Na het uitchecken loopt de interieurverzorgster mee naar de poort en blijft staan om ons uit te zwaaien. Precies een scène uit een kostuumdrama. Misschien bedoelde Tiago dit toen hij zei dat mensen in het noorden echt de tijd voor je nemen.

De mens en de wolf

In bergdorp Fafião, midden in Nationaal Park Peneda-Gerês, is de Iberische wolf nooit ver weg. Hij duikt op in verhalen, op aanplakbiljetten en op muurschilderingen, zelfs op het T-shirt van gids Pedro. Het dorp telt nog zo'n tachtig inwoners en is grotendeels gebouwd met lokaal graniet. Met zijn lage huizen en smalle straatjes voelt Fafião bijna als een openluchtmuseum. De bewoners die we tegenkomen zijn op leeftijd, maar werken onverstoorbaar door in hun moestuintjes. Bij Ecomuseu de Barroso vertelt Júlio Marques over het leven van herders en de problemen die wolven vroeger veroorzaakten. Even later zien we hoe serieus dat werd genomen. Net buiten Fafião lopen we met Pedro naar de oude *fojo do lobo*. Op een heuvel wijst hij naar twee lange stenen muren die naar

De blauw-witte tegels zijn niet alleen **decoratief,** maar beschermen de muren ook tegen regen en vocht

elkaar toe lopen en eindigen bij een diepe kuil. "Hier dreven dorpelingen vroeger gezamenlijk een wolf naartoe."
Vooral voor boeren was het roofdier een bedreiging: één aanval kon meerdere geiten of schapen kosten en daarmee een flink deel van hun inkomen. De val wordt al lang niet meer gebruikt en is nu cultureel erfgoed. Ook de houding tegenover de wolf veranderde. Nu minder mensen afhankelijk zijn van hun kuddes en dieren beter beschermd kunnen worden, wordt de wolf hier niet meer alleen als vijand gezien.

De wieg van Portugal

Wie Guimarães binnenkomt, kan er niet omheen. In grote letters staat op de oude stadsmuur: *Aqui nasceu Portugal* – hier is Portugal geboren. Niet zomaar een slogan: Guimarães speelde in de 12de eeuw een belangrijke rol bij het ontstaan van het Portugese koninkrijk. Voor we de trappen van Castelo de Guimarães beklimmen, raken we aan de praat met een groepje studenten. Met hun bijzondere schooluniformen hebben ze iets weg van leerlingen van Hogwarts. De ruïne zelf stelt niet veel voor, maar het uitzicht op het Paço dos Duques de Bragança, het statige 15de-eeuwse paleis van de hertogen met de 36 schoorstenen, maakt veel goed. Het historische centrum staat op de Werelderfgoedlijst, maar echt onder de indruk ben ik van Pousada Mosteiro de Guimarães, waar we aanschuiven voor de lunch. We proosten met vinho verde, fris en licht tintelend, mijn nieuwe favoriete witte wijn. Pousada's zijn Portugese hotels in historische gebouwen, waarbij zoveel mogelijk van het oorspronkelijke karakter bewaard blijft. Hoe verder de general manager ons rondleidt, hoe enthousiaster ik word. We lopen door lange kloostergangen met dikke stenen muren, langs antieke kasten, zware houten deuren en op veel wanden de blauw-witte azulejo's. In de zalen hangen kroonluchters onder hoge houten plafonds en staan donkere meubels naast grote ramen met uitzicht op de binnentuin. Vast niet te betalen, denk ik nog. Dat valt reuze mee. In het laagseizoen slaap je hier als een vorst voor iets meer dan vijf tientjes per persoon per nacht.

Hemels slapen

Na de monumentale sfeer in Guimarães wacht in Arouca een heel andere versie van het kloosterleven. MS Collection Mosteiro de Arouca is een vijfsterrenboetiekhotel in de zuidvleugel van een eeuwenoud kloostercomplex. Ik voel me bevoorrecht dat we hier twee nachten mogen slapen. Dikke granieten muren en oude gewelven gaan samen met strak design, moderne kunst en heel veel comfort. Boven zijn de gangen zo breed en lang als een catwalk. De *bellboy* loopt mee naar mijn kamer, zet mijn koffer neer en ziet me naar de tralies voor het raam kijken. "Niet om de nonnen binnen te houden," zegt hij, "maar om hen te beschermen." Ik kijk om me heen. Kingsize bed, kunst aan de muur, Nespresso binnen handbereik: aan comfort geen gebrek. Mooi, dan lig ik hier in elk geval veilig. Gek idee dat hier ooit nonnen sliepen die het met heel wat minder moesten doen. Voor het diner, neem ik een duik in het verwarmde buitenzwembad met olympische afmetingen en warm daarna op in de hypermoderne spa. De lucht kleurt oranje en roze. Niet verkeerd, dit kloosterleven. Ook deze luxe blijkt verrassend betaalbaar. Voor ongeveer de prijs van een gewone hotelkamer in Amsterdam slaap je hier vijfsterren. Dat zit 'm ook in de kleine dingen. Vanmiddag werd er op mijn deur geklopt en kreeg ik een bordje met *morcela de Arouca*: zoet kloostergebak van onder meer brood, amandel, suiker, boter en kaneel, met het uiterlijk van een worst. Attent én lekker. Later, bij Casa dos Doces Conventuais de Arouca, een bakkerij gespecialiseerd in traditionele kloosterzoetigheden, ontdek ik waarom die *morcela* zo overtuigend op worst lijkt: hij zit in een echte darm. Oeps, dat had ik liever niet geweten. ▸

3x typisch Noord-Portugal

❶ Doces conventuais
Portugese kloosterzoetigheden waarin eidooiers en suiker meestal de hoofdrol spelen. Veel recepten ontstonden al eeuwen geleden in kloosters.

❷ Vinho verde
De frisse wijn uit de Minho. 'Verde' betekent niet dat de wijn groen is, maar verwijst naar de jonge stijl waarin hij traditioneel wordt gedronken.

❸ Pão de ló
Een luchtige Portugese cake van eieren, suiker en bloem. Bijna elke streek heeft een eigen versie. In Soajo proef je de lokale variant.

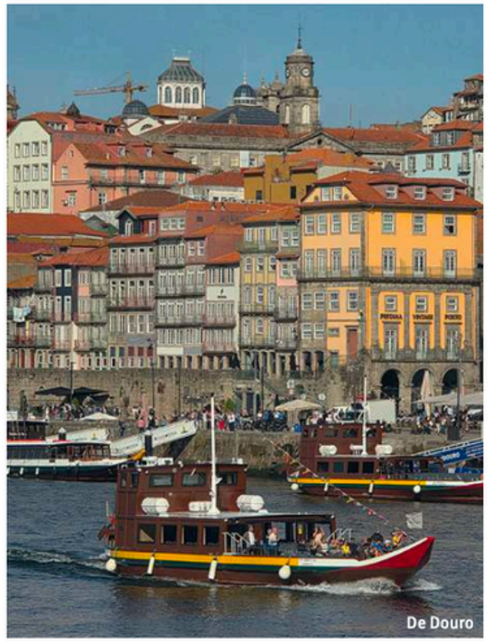
3x tussen natuur & cultuur

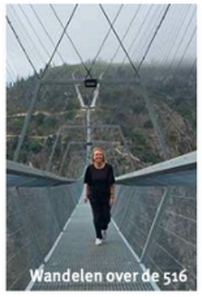
❶ Espigueiros van Soajo
Vierentwintig granieten graanschuren op poten, ooit gebruikt om maïs droog én buiten bereik van muizen te bewaren.

❷ 516 Arouca
Een 516 meter lange hangbrug, zo'n 175 meter boven de rivier de Paiva. Niet naar beneden kijken als je hoogtevrees hebt.

❸ Pedras Parideiras
Bijzonder graniet waarin donkere stenen langzaam loskomen uit het gesteente. Vandaar de bijnaam: stenen die stenen 'baren'.

De Douro

Wandelen over de 516

Rondleiding bij porthuis Cálem

Niet naar beneden kijken

Gelukkig heb ik geen hoogtevrees, want de 516 Arouca hangt 175 meter boven de Paiva en is, de naam verraadt het al, 516 meter lang. Maar als ik door de metalen roosters recht de diepte in kijk, begint het toch even te duizelen. Zeker wanneer de brug ook nog licht begint te bewegen.

"Nergens voor nodig om bang te zijn," lacht gids Pedro. "Voor de opening in 2021 werd de brug getest door zo'n duizend locals. Ze mochten springen wat ze wilden, hij bleef hangen." Fijn om te weten als je halverwege boven de afgrond staat.

Na de brug slaan we rechtsaf naar de Passadiços do Paiva, een wandelroute die meerdere internationale reisprijzen won. Eerst wacht een trap van zo'n 450 treden, daarna ruim vier kilometer aan houten vlonders, trappen en bruggetjes tegen de steile rotswanden. Tussen met mos begroeide rotsblokken groeien dennen, eiken, kastanjebomen, varens en vooral eucalyptus. Pedro wijst naar de hoge, rechte stammen langs het pad. "Snelgroeiend en goed voor de papierindustrie," zegt hij. Een paar stammen verder zie ik veel eucalyptusbomen met een zwartgeblakerde bast. Minder onschuldig dan ze eruitzien.

Tijdens een **boottocht** varen we onder de zes bekendste bruggen van de havenstad door

Stenen die bevallen

In de Serra da Freita, onderdeel van het Arouca Global Geopark, verandert het landschap compleet. Geen eucalyptus-bossen en een kleurenpalet aan groen, maar grillige rotsen, lage struiken en uitgestrekte granietvlaktes met hier en daar een kleine nederzetting. Op 1.100 meter oogt het ruig en leeg, maar schijn bedriegt. Verspreid over het geopark liggen maar liefst 41 geosites, van gigantische spoorfossielen van 465 miljoen jaar oud tot de Frecha da Mizarela, waar de Caima ruim zestig meter naar beneden stort: een van de hoogste watervallen van het Portugese vasteland.

Voor het vreemdste verschijnsel neemt Pedro ons mee naar Castanheira, een piepklein dorp. Juist hier, op een gebied van slechts één vierkante kilometer, komt een natuur-verschijnsel voor dat nergens anders ter wereld te zien is. We parkeren bij Pedras Parideiras, letterlijk: barende stenen. In het lichte graniet rond en in het bezoekers-centrum zie ik donkere, ronde stenen die door verwering langzaam loskomen uit het moedergesteente. Alsof de rots ze zelf naar buiten duwt. Bizar dat hier in een dorp met acht inwoners, van wie de oudste 67 jaar is, zoiets unieks voorkomt.

Alles stroomt naar Porto

En dan ineens: Porto! Ik ben meteen verkocht. Gekleurde huizen lijken zich tegen de groene hellingen op te stapelen en beneden glinstert de Douro. Geen strakke stad, maar eentje met karakter. Ik snap meteen waarom het historische centrum al sinds 1996 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat.

Tijdens een boottocht varen we onder de zes bekendste bruggen van de havenstad. Langs de oevers liggen de beroemde port-kelders van Vila Nova de Gaia, waar vroeger de vaten per *rabelo boat* vanuit de Douro-vallei aankwamen. Afscheid nemen doen we in stijl. Na een rondleiding bij porthuis Cálem eindigen we de reis met een proeverij. Port was nooit echt mijn ding: te zoet, te zwaar. Maar vintage port met pure chocolade en een stukje São Jorge-kaas? Daar gaat mijn vooroordeel. *Saúde!* ■

zin MAGAZINE
BELEEF DE TIJD VAN JE LEVEN

Sterk & stevig staan

IRIS
van B&B vol liefde
'Ik heb zin om onvoorwaardelijk verliefd te worden'

Gekleurde huizen & de glinsterende Douro. Porto!

Omdat ik het waard ben. Bianca gunde zichzelf een Fiat Topolino

zie p. 76

LIEFDE & MANIPULATIE
Ligt het dan tóch aan mij?

ARCHITECT ALVAR AALTO
Levendige gebouwen van een Fins icoon

ANDERS BEDRAAD
Hoe werkt jouw brein?